

La novel·la històrica, un tret segur?

El lector vol viatjar al passat, aprendre de manera plaent i no avorrir-se. L'escriptor ha de tenir el talent de combinar ficció i realitat, ser rigorós i aconseguir que no l'abandonin al primer capítol. Seduir amb la història no és tan fàcil

◆◆◆◆◆ Sílvia Marimon

La novel·la històrica ven. Té un públic fidel i heterogeni. Un lector sense gènere ni edat, que busca aprendre i entretenir-se a la vegada. No és fàcil fer una bona novel·la històrica: no només n'hi ha prou tenint talent com a escriptor, sinó que s'ha de tenir bon olfacte a l'hora de documentar-se sense caure en la temptació d'aclaparar el lector amb un munt de dades. Ho explicava l'autor de *Victus*, Albert Sánchez Piñol: "La grandiloquència del setge de Barcelona em donava pràcticament la novel·la feta. L'únic que havia de tenir era l'instint assassí de seleccionar".

Autors com Jaume Cabré i Sánchez Piñol han revitalitzat el gènere i han triomfat internacionalment. Els editors hi estan d'acord: la novel·la històrica, si està ben es-

crita i parla de la història del país, és un gènere que funciona.

El talent, imprescindible
Cabré i Sánchez Piñol han seduït el públic català i estranger

"Amb la novel·la històrica no has d'imaginar un argument, perquè ja està fet. Tampoc has de crear els personatges. Però només amb aquests dos elements pot sortir un bon llibre d'història i una mala novel·la. Per captivar el lector també s'ha de ser un bon escriptor, i el talent no abunda", reflexiona la directora de La Campana, Isabel Martí. L'editora de *Victus* valora la falta de complexos d'Albert Sánchez Piñol: "Trenca motlles amb aquest llenguatge que no vol recrear falsament l'època sinó que és actual, popular i fins i tot a vegades vulgar". Martí creu que Piñol ha

"NOMÉS AMB L'ARGUMENT I ELS PERSONATGES NO TENS UNA BONA NOVEL·LA: S'HA DE SER UN BON ESCRIPTOR", DIU ISABEL MARTÍ

sabut combinar èpica i humor, història i ficció. "I no l'ha aturat la correcció política", afegeix. Segons l'editora, Hollywood està interessat a convertir *Victus* en pel·lícula. Tant Cabré com Sánchez Piñol ja fa temps que van creuar fronteres. Han seduït lectors europeus, asiàtics i latinoamericans.

Nous personatges
L'hora dels herois col·lectius i els secundaris

"Un dels grans valors de *Victus* -destaca Martí- és que el protagonista és la col·lectivitat, l'heroi és el poble en lloc del ja esgotat jo, jo i altre cop jo". L'editor de Proa, Josep Lluch, argumenta que ara és el moment dels personatges secundaris: "Fa uns vint anys hi havia la voluntat de conèixer la història del país i funcionava la novel·la més didàctica

PERE VIRGILI

a
llegim

46-47

- Entrevista a Joan Carreras, que publica 'Cafè Barcelona'
- 'Els relats del pare Brown', de Chesterton

48-49

- 'Anatomia d'un desengany', nou assaig de Germà Bel
- 'La clau de volta', de Joaquim Amat-Piniella

ELS GRANS ÈXITS DE LA NOVEL·LA HISTÒRICA CATALANA

Les veus del Pamaro

Jaume Cabré
600.000 exemplars

La doble vida d'un mestre d'escola destinat a un petit poble del Pirineu en plena postguerra ha seduït lectors d'arreu del món. Només a Alemanya se'n van

vendre 400.000 exemplars. L'obra de Cabré també va triomfar a la televisió catalana, que la va adaptar en forma de minisèrie.

Victus

Albert Sánchez Piñol
180.000 exemplars

Victus és l'apassionat testimoni que escriu, des de l'exili vienes, l'enginyer militar Martí Zuviría. Sentimental i desenganyat, no té pèls a la llengua a l'hora de

desqualificar personatges com Casanova. Traduït a una quinzena d'idiomes, Hollywood està interessat a fer-ne una pel·lícula.

Olor de Colònia

Sílvia Alcàntara
60.000 exemplars

Alcàntara novel·la un període vital del món treballador a Catalunya: la vida a les colònies tèxtils en la dècada dels 50.

L'arqueòleg

Martí Gironell
30.000 exemplars

L'arqueòleg és Bonaventura Ubach, el monjo de Montserrat que va recórrer l'Orient a principis del segle XX.

CONSTRUINT UN EPISODI HISTÒRIC

Amb *HHhH* (Seix Barral / Edicions 1984), Laurent Binet proposava una alternativa a la novel·la històrica. El jove autor francès, que va guanyar el premi Goncourt, convidava el lector a endinsar-se amb ell en el procés literari. Al llarg del llibre, que descriu l'assassinat d'un dels esbirros de Hitler, Reinhard Heydrich, també conegut com la Bèstia Rossa i el Botxí, Binet va desvelant els secrets i les tècniques que fan possible construir una novel·la històrica. Binet no amaga la temptació, sempre present, d'inventar. A vegades cedeix, però quan ho fa, ho diu. I té una discussió amb ell mateix. Hi ha un moment en què un dels herois es troba amb uns amics. Després de descriure l'escena, en part inventada, escriu: "Quina incidència convertir en títol un home que ha mort fa molt de temps, incapaç de defensar-se. Fer-li beure te, quan potser només li agradava el cafè", apunta amb un deix d'ironia. L'autor defensa que tot el que explica és real: "Si m'hagués inventat alguna cosa, hauria traït la història i els seus herois", diu el novel·lista.

ca; ara s'ha d'aportar alguna cosa més. Els episodis més emblemàtics i els personatges més coneguts estan esgotats". "És el moment dels secundaris", coincideix l'editora de Columna, Berta Bruna. Un *secundari* que ha triomfat en vendes és l'heroi de *Lliures o morts*, Ermengol Amill. Bruna també reivindica els personatges femenins: "Hi ha llibres més silenciosos, que no encapçalen els rànquings, però que tenen un públic fidel i un èxit sostingut, com *Confidències d'una reina*, de Teresa Sagrera".

El valor de la proximitat La novel·la històrica estrangera no funciona

"La novel·la històrica en clau catalana ven, però quan hem intentat editar autors estrangers no ha funcionat", diu l'editora de Columna.

"No passa el mateix en altres gèneres. Per exemple, la novel·la negra catalana costa molt que funcioni, tot i que hi ha autors molt bons. I, en canvi, l'escandinava té un gran èxit", afegeix Bruna. Les novel·les que encapçalen els rànquings dels més venuts tenen sempre escenaris pròxims. "Al lector li agrada poder reconèixer i visitar els escenaris de la novel·la. Núria Esponellà (*Rere els murs*) i Maria Carme Roca (*Barcino*) encara ara, anys després d'haver publicat les seves respectives novel·les, fan visites guiades amb els seus lectors", diu Bruna.

L'editora de La Campana destaca la importància de connectar amb el moment actual: "Pensava que amb el Tricentenari es publicarien més llibres sobre el 1714". Martí creu que una altra de les altres claus de l'èxit de *Victus* és que el lector

"FA ANYS HI HAVIA VOLUNTAT DIDÀCTICA. ARA ELS EPISODIS MÉS CONEGUTS JA ESTAN ESGOTATS", DIU JOSEP LLUCH

s'identifica amb el poble que lluita i resisteix el setge de les tropes borbòniques: "Sánchez Piñol recull aquesta necessitat, tan actual, de sentir-se part d'alguna cosa, el convenciment que junts podem aconseguir-ho. La intenció política de *Victus* és molt clara. I no s'estalvia les crítiques a Castella".

El passat més recent El món obrer i la crítica a la burgesia catalana

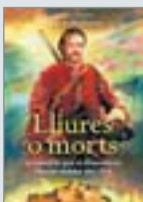
Sílvia Alcàntara va debutar amb *Olor de Colònia* i va triomfar. Va encapçalar rànquings i va guanyar diversos premis. Josep Cots, editor d'Edicions de 1984, creu que si *Olor de Colònia* ha seduït els lectors és perquè novel·la un període vital del món treballador. "L'escriptora té fusta i va saber transmetre els anhelos, les pors, la grisor i les il·lusions

d'una època", opina Cots. "Retrata un passat recent que comparteixen molts lectors, és en l'imaginari col·lectiu", argumenta Cots. Alcàntara parla d'una colònia tèxtil dels anys 50: "A Catalunya hi havia prop de 80 colònies tèxtils, i moltes poblacions tenen un passat tèxtil, molts lectors reconeixen els escenaris i els personatges dels quals parla l'escriptora", explica l'editor d'Edicions de 1984.

Josep Cots creu que la novel·la històrica catalana habitualment o parla del passat més remot o del món rural, però poques vegades de la societat industrial del segle XX: "Tenim la tendència a desplaçar el poder cap a Madrid i a oblidar la burgesia catalana; en literatura se la critica poc", opina. Les úniques excepcions, afegeix, són Josep Maria de Sagarra i Julià de Jòdar. ♦

Lliures o morts

Jaume Clotet i David de Montserrat
20.000 exemplars

L'heroi és el coronel de fusellers Ermengol Amill. Lluita amb ferotgia a Talamanca, però perd la Guerra de Successió. No es resigna i continua plantant cara a Felip

V fins al 1732. La novel·la reivindica l'actitud temerària, de qui creu en una causa fins al final, d'aquest soldat del segle XVIII.

Bulevard dels francesos

Ferran Torrent
18.000 exemplars

Ambientada als anys 60, Torrent combina el thriller amb la novel·la política. L'acció se situa a l'entorn de la vaga de miners d'Astúries del 1962 i la seva re-

percussió. L'escriptor ofereix una panoràmica de la història de València, des de la postguerra fins al pelotazo immobiliari.

Rere els murs

Núria Esponellà
15.000 exemplars

Esponellà recrea la vida del monestir de Sant Pere de Rodes al segle XII i descriu les intrigues del comte d'Empúries.

Promet-me que seràs lliure

Jordi Molist
15.000 exemplars

Revoltes i guerres, pirates i la Inquisició. Molist viatja a Barcelona, Sardenya, Sicília, Nàpols, Roma i Gènova al segle XV.

Barcino

Maria Carme Roca
12.000 exemplars

L'escriptora Maria Carme Roca es trasllada a la Bàrcino del segle II i resalta les intrigues d'un polític i militar romà, Luci Minici Natal Quadroni

Ver. Al protagonista de la novel·la el persegueix el fantasma d'un esclau que va marcar la seva infantesa.